

Onderwerp : Actualiseren samenwerkingsconvenant beschermd wonen, maatschappelijke opvang, openbare geestelijke gezondheidszorg en verslavingszorg
Programma :04. Een vitale samenleving, iedereen doet mee
Forum : Oordeelsvormend
Portefeuillehouder(s) : M. ten Broeke
Inlichtingen bij : Carla van Amerongen
06-81425901
c.vanamerongen@zutphen.nl

Soort bevoegdheid : Overig
Beleidsvrijheid : Beperkt
Programmabegrotingswijziging : Nee

Het college van burgemeester & wethouders stelt voor:

Bijgevoegde zienswijze, waarin is opgenomen dat de raad zich kan vinden in het concept samenwerkingsconvenant "beschermd wonen, maatschappelijke opvang, openbare geestelijke gezondheidszorg en verslavingszorg gemeenten Deventer, Lochem, Olst-Wijhe, Raalte en Zutphen 2023", in te brengen bij onze beschermd wonen regio.

Inleiding/aanleiding

De gemeenten Deventer, Olst-Wijhe, Lochem, Raalte en Zutphen werken sinds 1-1-2015 samen op het gebied van beschermd wonen en maatschappelijke opvang (op grond van de Wmo 2015). Dit om op een doeltreffende en doelmatige wijze uitvoering te geven aan de wettelijke opdracht, tot toegang, continuïteit en kwaliteit van (regionale) voorzieningen beschermd wonen en maatschappelijke opvang.

In die samenwerking is de gemeente Deventer door het Rijk aangewezen als centrumgemeente. De centrumgemeente Deventer ontvangt sinds 1-1-2015 rijksuitkeringen voor enerzijds beschermd wonen en anderzijds maatschappelijke opvang ten behoeve van de hele regio. Om de bestaande samenwerkingsafspraken vast te leggen is eerder onderling een convenant aangegaan.

Het Rijk heeft nu het voornemen tot "doordecentralisatie van de rijksmiddelen beschermd wonen" per 1-1-2023. Vanaf 1-1-2023 worden (geleidelijk over een periode van 10 jaar) de rijksmiddelen, volgens een nieuw objectief verdeelmodel, verdeeld over alle gemeenten, in plaats van alleen over de centrumgemeenten. Regionale samenwerking blijft daarbij verplicht. Door deze landelijke veranderingen rond de financiën, is het nodig dat de samenwerkende gemeenten de regionale samenwerkingsafspraken actualiseren en vernieuwen.

Wij beogen - in afstemming met de andere betrokken gemeenten - een gedegen en tijdige regionale voorbereiding op de door het Rijk voorgenomen doordecentralisatie rijksmiddelen beschermd wonen, waarbij uw raad tijdig betrokken is. Met een vernieuwd concept-convenant,

dat in samenwerking tussen de gemeenten tot stand gekomen is, bereiden we ons regionaal reeds voor op de periode vanaf 1-1-2023.

De gemeenteraad wordt daarom nu al in staat gesteld om eventuele wensen en bedenkingen vroegtijdig ter kennis van ons college te brengen met het oog op de voorgenomen vernieuwing van de regionale samenwerkingsafspraken. Deze kunnen door ons dan tijdig ingebracht worden in de regionale samenwerking. (Dit cf. artikel 160 Gemeentewet.) Regionaal is daarom nu het verzoek aan de gemeenteraden om voor 24 juni 2021 alle eventuele wensen en bedenkingen met betrekking tot het vernieuwde samenwerkingsconvenant kenbaar te maken. In de bijlage is de concept zienswijze bijgevoegd, waarin is opgenomen dat de raad zich kan vinden in het concept convenant, zoals dat nu voorligt.

Beoogd effect

1. Uw raad de gelegenheid te geven wensen en bedenkingen in te brengen ten aanzien van het concept samenwerkingsconvenant.
2. Te komen tot goede regionale samenwerkingsafspraken die de basis vormen voor de uitvoering van de gemeentelijke taken op het gebied van beschermd wonen, maatschappelijke opvang, openbare geestelijke gezondheidszorg en verslavingszorg met ingang van 01-01-2023.

Argumenten

1.1. Het concept-convenant beoogt de voortzetting van de huidige samenwerking die als zeer positief wordt ervaren.

In 2017 heeft uw raad de Regiovisie 2017-2022 "Transformatie maatschappelijke opvang, verslavingszorg, openbare geestelijke gezondheidszorg en beschermd wonen ggz" vastgesteld. Daarna is door ons college het Regionaal Actieplan en het lokaal Actieplan vastgesteld. De uitvoering van de visie en de actieplannen doen we in de regionale samenwerking.

De bestaande regionale samenwerking is in 2019 geëvalueerd. Hieruit komt naar voren dat de samenwerking: zorgt voor bundeling van regionale expertise; stabiel is, en goed werkt; een doelmatige inzet van gelden mogelijk maakt; en er positieve resultaten geboekt worden. Kortom, er zijn goede ervaringen opgedaan met deze regionale samenwerking. De lichte formele vorm van samenwerking in de vorm van een convenant wordt positief gewaardeerd. Dit geldt ook voor de wijze waarop de regionale organisatie is vormgegeven. Kernbegrippen zijn: gelijkwaardige inbreng, korte lijnen, solidariteit en samen optrekken. Gemeenten zitten "samen aan het stuur".

In het samenwerkingsconvenant wordt beschreven dat we doorgaan met de samenwerking zoals we die als gemeenten nu hebben. Daarbij geven we gezamenlijk invulling aan de regionale toegang, subsidiering van aanbieders alsmede het accountmanagement (de contacten met deze aanbieders), aan de contacten met cliëntvertegenwoordigers, en aan monitoring, toezicht en beleidsvorming.

Hiermee wordt op regionaal niveau expertise gebundeld, die we op lokaal niveau, vanwege de

kleine schaal en relatief kleine doelgroep, niet kunnen borgen. Juist door de regionale samenwerking kunnen we zorgen voor kwaliteit en continuïteit.

1.2. Het concept-convenant bereidt ons voor op de landelijke wijzigingen van de doordecentralisatie.

Na de landelijke doordecentralisatie is het huidige samenwerkingsconvenant niet meer toereikend, omdat de afspraken over financiën dan verouderd zijn. Het rijk stelt een niet-vrijblijvende regionale samenwerking ook als voorwaarde. Daarom moet er een nieuw samenwerkingsconvenant komen. Het concept-samenwerkingsconvenant dat is opgesteld is toegesneden op de nieuwe situatie per 1-1-2023.

1.3. Het concept-convenant is tot stand gekomen in goede samenwerking tussen de gemeenten.

Aan het nieuwe concept-convenant is een uitgebreide voorbereiding vooraf gegaan, met inbreng van de beleids-, juridisch- en financieel-ambtenaren van alle deelnemende gemeenten. Op bestuurlijk niveau heeft het draagvlak bij alle portefeuillehouders.

1.4. De financiële afspraken in het samenwerkingsconvenant beperken de financiële risico's van de landelijke doordecentralisatie.

Het vernieuwde convenant betekent dat met ingang van 1-1-2023 de lokale "beschermd wonen" middelen gaan bijdragen aan de regionale begroting en realisatie van de regionale samenwerking ten aanzien van beschermd wonen. Deze lokale "beschermd wonen" middelen, die onze gemeente na de doordecentralisatie in 2023 voor het eerst zal ontvangen, zijn nodig om de financiële continuïteit te bieden om de regiotaken samen uit te kunnen blijven voeren, waardoor toegang tot en continuïteit en kwaliteit van beschermd wonen en maatschappelijke opvang gewaarborgd is.

De bijdrage van de gemeente aan de regio is daarbij gekoppeld aan de rijksbijdrage die de gemeente ontvangt voor beschermd wonen. Op dit moment is nog niet bekend of het nieuwe verdeelmodel voor individuele gemeenten voor- of nadelig zal uitpakken. Maar door de bijdrage van elke gemeente aan de regio te koppelen aan de rijksbijdrage beschermd wonen, is het per gemeente in principe budgetneutraal. En door de regionale samenwerking wordt het risico gedeeld. Ook op de langere termijn worden de risico's op financiële uitschieters beperkt, doordat de kosten gedeeld worden.

Kanttekeningen

1.1. De landelijke besluitvorming en het objectief verdeelmodel is nog niet definitief.

Definitieve landelijke besluitvorming over de doordecentralisatie en het nieuwe verdeelmodel wordt in het najaar van 2021 verwacht. Het college beoogt na landelijke besluitvorming opnieuw een raadsvoorstel aan u voor te leggen (naar verwachting begin 2022). Dit raadsbesluit wordt dan met name gevraagd over het uitgangspunt om de door het Rijk toe te kennen financiële middelen beschermd wonen, in te zetten ten behoeve van de uitvoering van de regionale samenwerking. Pas na een positieve besluitvorming door uw raad over dat voorstel, zullen wij het vernieuwde convenant ondertekenen.

Alhoewel de landelijke besluitvorming nu nog niet definitief is, vinden we het wel belangrijk om het proces nu al goed voor te bereiden. Door nu al aan alle gemeenteraden te vragen of zij wensen

en bedenkingen hebben, verwachten we begin 2022, na de landelijke besluitvorming, tot een regionaal breed gedragen voorstel aan de gemeenteraden te kunnen komen.

Risico's

Er zijn financiële risico's verbonden aan de overgang van het landelijk historisch verdeelmodel naar het objectief verdeelmodel beschermd wonen, aan de doordecentralisatie, en aan regionale samenwerking. De risico's van het nieuwe landelijke verdeelmodel en de doordecentralisatie zijn echter een gegeven, waar we lokaal geen directe invloed op hebben. De voorlopige uitkomsten van het nieuwe verdeelmodel voor beschermd wonen, zoals die onlangs door het rijk gepubliceerd zijn, zien er voor onze regio goed uit. Dit biedt nog geen garanties, omdat de cijfers niet definitief zijn, maar verkleint de risico's wel. Regionale samenwerking brengt ook altijd een inherent risico met zich mee, maar is voor beschermd wonen ook verplicht.

We verwachten dat we met de voorgestelde samenwerking op grond van het concept-samenwerkingsconvenant, de risico's zoveel mogelijk beperken. Deze regionale samenwerking heeft zich de afgelopen jaren stabiel bewezen, qua inhoud, samenwerking en financiën. Er is regionaal de afgelopen jaren ingezet op een inhoudelijke transformatie van beschermd wonen, waarbij bewoners worden gestimuleerd zich zo veel mogelijk te ontwikkelen, zodat zij niet onnodig lang in een instelling verblijven. Ook is er regionaal een financiële buffer opgebouwd om de eventuele schokken van het nieuwe verdeelmodel op te vangen. En de afspraken in het concept-samenwerkingsconvenant zijn opgesteld om continuïteit en kwaliteit te waarborgen en financiële risico's in te perken.

Er zijn ook inherente risico's aan de uitvoering van beschermd wonen, maatschappelijke opvang, openbare geestelijke gezondheidszorg en verslavingszorg. Er wordt gewerkt met een zeer kwetsbare doelgroep, die soms ingewikkeld of zorgmijdend gedrag vertoont. Dit kan in de uitvoering leiden tot risico's voor de cliënt, medewerkers of derden. Om deze risico's te minimaliseren werken we regionaal samen, waardoor er op regionaal niveau expertise wordt gebundeld, die we op lokaal niveau, vanwege de kleine schaal en relatief kleine doelgroep, niet kunnen borgen. Juist door de regionale samenwerking kunnen we zorgen voor kwaliteit en continuïteit.

Communicatie/Vervolgtraject/Uitvoering

Na uw besluit over wensen en bedenkingen wordt dit door ons ingebracht bij de samenwerkende gemeenten. De wensen en bedenkingen vanuit alle vijf betrokken gemeenten worden door de betrokken portefeuillehouders regionaal besproken, om te bepalen op welke wijze de zienswijzen van de raden dienen te leiden tot eventuele aanpassingen van het voorgenomen vernieuwde convenant.

Vervolgens wordt in het najaar 2021 een landelijk besluit verwacht over de doordecentralisatie van de rijksmiddelen per 1-1-2023. Na het landelijke besluit, wordt aan de vijf betrokken gemeenteraden een formeel instemmingsbesluit gevraagd.

Indien de vijf raden dit instemmingsbesluit nemen, gaan de colleges zo spoedig daarna ook formeel over tot het aangaan van het vernieuwde convenant, dat als ingangsdatum 1-1-2023 krijgt, met intrekking van het huidige convenant op dezelfde datum.

Rapportage/evaluatie

Regionaal is er 4 x per jaar bestuurlijk overleg beschermd wonen, waarbij wordt gerapporteerd over de voortgang in de breedte en 2 x per jaar over de financiële stand van zaken. Eén keer per jaar wordt geëvalueerd of het samenwerkingsconvenant wordt verlengd of dat dit aanpassing behoeft.

Financiële rapportage aan de gemeenteraad loopt via de reguliere gemeentelijke p&c cyclus.

Financiën

Op dit moment zijn er geen concrete financiële gevolgen, omdat er nog geen definitief besluit wordt gevraagd. (Hiervoor volgt een apart raadsvoorstel, naar verwachting begin 2022, na landelijke besluitvorming in het najaar van 2021).

Maar desondanks kunnen we in grote lijnen al wel beschrijven wat het samenwerkingsconvenant financieel voor gevolgen gaat hebben.

Vooralsnog voorzien we geen financiële problemen. De regio is goed georganiseerd en heeft een financiële buffer voor eventuele tegenslagen. Ook heeft het rijk onlangs de voorlopige uitkomsten van het nieuwe landelijke verdeelmodel voor de beschermd wonen middelen gepubliceerd. Daarin zou onze regio er financieel op vooruit gaan ten opzichte van de huidige situatie. Het is nog lang niet zeker dat de huidige voorlopige uitkomsten uiteindelijk ook de werkelijke verdeling worden. Maar het is voor nu een goede uitgangspositie.

In de afspraken voor de toekomst wordt in het convenant o.a. vastgelegd:

- dat de gemeenten jaarlijks hun rijksmiddelen beschermd wonen en de rijksmiddelen maatschappelijke opvang (incl. oggz en verslavingszorg) inbrengen in de regio ten behoeve van de uitvoering van de regiotaken zoals beschreven in het convenant.
- dat de rijksmiddelen beschermd wonen en de rijksmiddelen maatschappelijke opvang (incl. oggz en verslavingszorg) in beginsel taakstellend zijn voor de regionale begroting.

Hiermee verloopt de doordecentralisatie beschermd wonen in principe budgetneutraal voor onze gemeentelijke begroting.

Wel worden eventuele overschotten of tekorten onderling verevend, ook conform dezelfde verdeelsleutel naar rato van de rijksmiddelen.

Voor de complete en precieze formuleringen zie Art. 7 van het concept samenwerkingsconvenant (zie bijlage 1).

Bijlagen

1. Concept samenwerkingsconvenant beschermd wonen, maatschappelijke opvang, openbare geestelijke gezondheidszorg en verslavingszorg gemeenten Deventer, Lochem, Olst-Wijhe, Raalte en Zutphen 2023.
2. Concept zienswijze.
3. Regionale Basisnota (raadsmededeling); Zienswijze vernieuwing regionale samenwerking beschermd wonen en maatschappelijke opvang.

Ontwerp

Bijlagen

Griffienummer : 2021-0038

Besluit :

Bijgevoegde zienswijze, waarin is opgenomen dat de raad zich kan vinden in het concept samenwerkingsconvenant "beschermd wonen, maatschappelijke opvang, openbare geestelijke gezondheidszorg en verslavingszorg gemeenten Deventer, Lochem, Olst-Wijhe, Raalte en Zutphen 2023", in te brengen bij onze beschermd wonen regio.

Behandeld in

10-05-2021 Forum

31-05-2021 Raad